අප අවට සත්තු

5 ශ්‍රේණිය

4 වන පාඩම

සතුන් යනු පරිසරයේ ම කොටසකි. ඔවුන් තුළ විවිධ චර්යාවන් දක්නට ලැබෙන අතර එම චර්යාවන් තුළින් මිනිසාට උගත හැකි එමෙන් ම මිනිසා හා සතුන් අතර පවත්නා අන්තර් සබඳතාව, පරිසරයේ සමතුලිතතාව රැක ගැනීමට බෙහෙවින් ම දායක වේ.

❖ අප අවට පරිසරයේ වෙසෙන සතුන් කිහිපදෙනෙකු ඇඳ නම් කරන්න.

අවට පරිසරයේ සතුන් විවිධ අයුරින් කාණ්ඩ වශයෙන් වෙන් කළ හැක.

උදා :- ක්ෂීරපායින් (කිරි බී වැඩෙන්නන්), පක්ෂීන්, මත්ස්‍යයන්.........

ගොඩබිම/ජලයේ/වායව පරිසරයේ වෙසෙන සතුන්.

<u>සතුන්ගේ පැවැත්ම සඳහා ඉවහල් වන ශාරිරික ලක්ෂණ.</u>

පක්ෂීහු - පියෑඹීම සඳහා පිහාටු තිබීම.

මත්ස්‍යයෝ - පිහිනීම සඳහා වරල් තිබීම.

පූසා - ගොදුරු සොයා ගැනීමට රැවුල් කෙඳි තිබීම.

හූනා - පෘෂ්ටයකට ඇලී සිටිමට විශේෂ පාද සහිත වීම.

කටුස්සා - ආරක්ෂාව පිණිස සමේ වර්ණය වෙනස් කිරීම.

හැකරැල්ලා - අනතුරක දී ශරීරය හකුළා ගැනීම.

ඉබ්බා - කටුව තුළට රිංගා ගැනීම.

(මින් සතුන් කිහිපදෙනෙකුගේ පින්තූර ඇතුළත් කරන්න.)

❖ දරුවනි, විවිධාකාරයට වර්ගීකරණය කරන ලද සතුන්ගේ පින්තූර වැඩැහිටි අයගේ උදවු ඇතිව අන්තර්ජාලය ඔස්සේ නැරඹීමට යොමු වන්න.

සතුන් මඟින් මිනිසාට සහ මිනිසා මඟින් සතුන්ට ලැබෙන දේවල් සහ වාසිදායක තත්ත්වයන් පිළිබඳ විමසා බලමු.

මිනිසා මඟින් සතුන්ට ලැබෙන දේ	සතුන් මඟින් මිනිසාට ලැබෙන දේ
■ ආහාරපාන ලබාදීම. ■ ඖෂධ ලබාදීම. ■ ආරක්ෂාව සැපයීම. (අභයභූමි නිර්මාණය මඟින්) ■ නිවස රැකබලා ගැනීම, ආදරය කරුණාව ලබාදීම (බල්ලා, පූසා) ■ වාසස්ථාන ලබාදීම. ■ පිරිසිදු කිරීම. ■ පලතුරු/ විශාල ගස් රෝපණය.	■ ආහාර ලබාදීම. ■ ආර්ථික වාසි ලබාදීම. ■ ආරක්ෂාව සැපයීම. ■ ආරක්ෂක සේවා සඳහා උදවු කිරීම. ■ පරිසරය අලංකාර කිරීම. ■ මානසික සුවය ලබාදීම. ■ විනෝදාස්වාදය ලබාදීම. ■ ඖෂධ ලබාදීම. ■ පරිසරය පවිත්‍ර කිරීම. ■ කුණු කසළ කා දැමීම. ■ වගාවන් ආරක්ෂා කිරීමට උදවු වීම. ■ පොහොර ලබාදීම. ■ මල් පරාගනයට දායකවීම. ■ බීජ ව්‍යාප්තියට උදවු වීම.

ඉහත වගුවට අනුව සතුන් නිසා මිනිසාට ඇති වන වාසිදායක තත්ත්වයන් බහුල ය. පරිසරයේ සමතුලිත බව පවත්වා ගැනීමට සෑම සතෙකුගේ ම පැවැත්ම වැදගත් වේ.

<u>ගන්නා ආහාර අනුව සතුන් වර්ග කරමු.</u>

ශාක භක්ෂක	මාංශ භක්ෂක	සර්ව භක්ෂක
එළුවා	බත්කූරා	කුකුළා
ගවයා	නරියා	බල්ලා
හාවා	කොටියා	කපුටා
මුවා	සිංහයා	

ඉහත වගුව දෙස බැලීමෙන් අපට පැහැදිලි වන කරුණක් නම් පරිසරයේ සමතුලිතතාව රැක ගැනීමට සතුන් ආහාර ගන්නා ආකාරය කෙතරම් වැදගත් ද යන්න යි.

ශාක භක්ෂක සතුන් පමණක් පරිසරයේ සිටිත් නම්,

මාංශ භක්ෂක සතුන් පමණක් පරිසරයේ සිටිත් නම්,

කුමක් සිදුවේ ද යන්න පිළිබඳ සිතා බලන්න.

සත්ත්ව ලෝකයේ මෙම කොටස් තුනට ම අදාළ සතුන් වාසය කරන අතර එය පරිසරයේ සමතුලිත බව රැක ගැනීමට හේතු වේ.

මිනිසාගේ විවිධ ක්‍රියාකාරකම් නිසා ශාක හා සත්ත්ව කොට්ඨාශයන්ට සිදුවන හානි බොහෝ ය.

- ගස් කැපීම/ කැලෑ එළිකිරීම.
- වැලි ගොඩ දැමීම.
- සතුන් දඩයම් කිරිම.
- පහත් බිම් ගොඩ කිරිම.
- වනාන්තර තුළ අනවසර ඉදිකිරීම් සිදුකිරීම.
- වනාන්තර ගිනි තැබීම.
- අවධිමත් ලෙස කෘමිනාශක, රසායන පොහොර වර්ග භාවිතය.
- මිනිසාගේ වෙනත් ක්‍රියාකාරකම්.

මෙවැනි ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ජෛව පද්ධතියට ම හානි සිදු වේ. ඒ නිසා මෙයින් වැළකීම ඉතා වැදගත් ය.

ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මෙන්ම ආවේණික නොවන සතුන් ද ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික සතුන්.

ජන්මයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික සතුන් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකදේශික සතුන් වේ.

උදා :- පක්ෂීහු - වලි කුකුළා, හබන් කුකුළා

ක්ෂීරපායිහු - කළු වඳුරා, කලවැද්දා, හික්මීයා

මත්ස්‍යායින් - බූලත්හපයා, මල් පුළුට්ටා

උරගයෝ - යක් කටුස්සා, දියනයා

මෙම ඒකදේශික සතුන් රටට උරුමයක් වන අතර එම සතුන් ආරක්ෂා කරමින් රැක බලා ගැනීම අපගේ යුතුකමකි.

සතුන් තුළ පවතින ඇතැම් ගුණාංග මඟින් ලබාගත හැකි ආදර්ශ.

- සාමූහිකබව.
- එකිනෙකාට පිහිට වීම.

❖ සතුන් සම්බන්ධව ඇති පහත ගීත සොයා ලියන්න.

1. බැරි බර කරේ තියන් - දෙපයට වාරු අරන්
   අපෙ බඩ කට පුරවනවා
   රෑ සී පද කියමින් - සීතලයට ගැහෙමින්
   හපුතලෙ කන්ද නඟිනවා
   (ගායනය - මැක්සි ජයවීර)

2. යාල යාල යාල යන්න සතුන් බලන්න - ඇගේ පතේ වෙහෙස නිවා විනෝද වන්න
   (ගායනය - ශ්‍රෙන් ලෙනාඩෝස්)

3. බෝල බෝල මැටි එක එක ගේනවා
   (ගායනය - එම්.එස්. ප්‍රනාන්දු)

4. ගමන බිමන හරි කඩිසර - ඔසවාගෙන යයි බැරි බර
   (ගායනය - ෆ්‍රෙඩී සිල්වා)

5. පාන්කිරිත්තා තක්කිට තරිකිට - උඩ පැන පැන නටතෙයි
   (ගායනය - ෆ්‍රෙඩී සිල්වා)

- ❖ සිදුහත් කුමරුගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය ඇසුරෙන් අශ්වයෙකුගේ ගමන් විලාසය සහිත තුරඟා වන්නම.

  තත් තත් තනත් තනෙන - තත් තත් තනත් තනෙන

  සත් වෙත් මහත් අදර - ලත් යුත් සිදත් කුමරු

- ❖ හාවාගේ ගමන් විලාසය සහිත මුසලඩි වන්නම.

  වනපැත්ත බියපත්ව සයනම් // දුටත් යනෙන විටත් දුවන......

ක්‍රියාකාරකම 6.

- අප අවට සතුන් පිළිබඳ විවිධ මාධ්‍ය භාවිතා කරමින් නිර්මාණ කිරීමට සිසුන්ට අවස්ථාව ලබා දෙන්න.
- සිසුන්ගේ රුචිකත්වය අනුව හා කුසලතාවය අනුව කැමති සතෙකු නිර්මාණය කිරීමට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය රැගෙන ඒමට සිසුන් යොමු කරන්න.
- තමා රැගෙන ආ ද්‍රව්‍ය උපයෝගී කර ගනිමින් විවිධ සතුන් නිර්මාණය කිරිමට පන්තියේ දී අවස්ථාව සලසන්න.
- තනිව සතෙකු නිර්මාණය කළ නොහැකි සිසුන්ට ගුරුවරයාගේ යොමු කිරීම අනුව සතෙකු නිර්මාණය කිරීමට මඟ පෙන්වීම.

  උදා : කඩදාසි ගෙතුමෙන් මාළුවකු නිර්මාණය.

  - **A4** වර්ණ කඩදාසි 2ක් සපයා ගන්න. එම කඩදාසි දෙක එක මත එක තබා දික් අතට සමාන කොටස් තුනක් වන සේ නවාගෙන නැමුම් දාර ඔස්සේ කපා වෙන් කර ගන්න.
  - එම කොටස්වලින් එක් වර්ණයකින් එක බැගින් කොටස් දෙක එක මත එක තබා දෙකට නවන්න.
  - 2 රූපයේ දක්වා ඇති ආකාරයට නැමුම් දාරයේ සිට සෙ.මී. 5ක් පමණ දුරින් රේඛාවක් සලකුණු කර ඒ දක්වා නැමුම් දාරයේ සිට තීරු 5ක් පමණ කපා ගන්න.

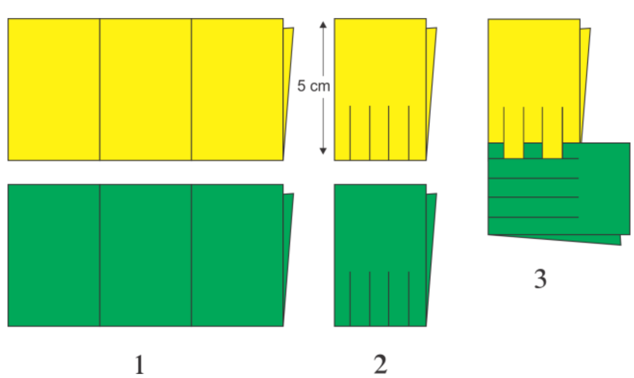

- ඉන් පසු කැපූ කඩදාසි කොළ වෙන් කර ගන්න. (රූපය 3) තීරු එකක් තුළින් අනෙක දමමින් රූපය 4, 5, 6 හි දැක්වෙන ආකාරයට එය සකස් කර ගන්න.

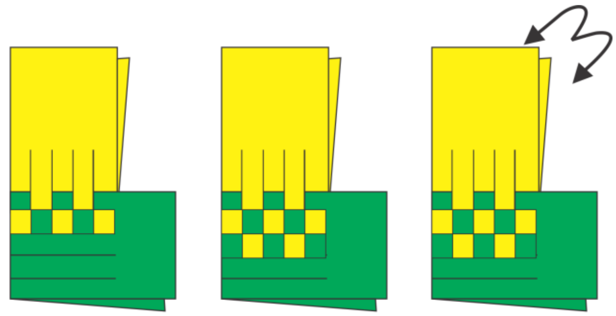

4 5 6

- පසුව ඊතලයකින් පෙන්නුම් කර ඇති ස්ථානය තුළින් පුළුන් වැනි ද්‍රව්‍යයකින් ඇතුළත පුරවා ගන්න.
- මෙය මාළුවාගේ බඩ ආකාරයට සකස් කර ගන්නා කොටසයි.

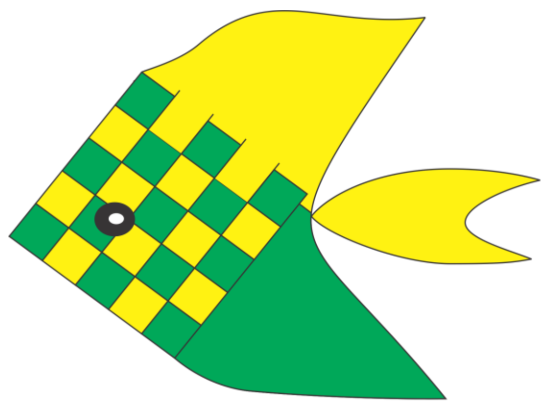

7

- මාළුවාගේ වරල කොටස ද රූපය 7හි දක්වා ඇති ආකාරයට කැමති හැඩයකට කපා අලංකාර කර ගන්න.
- පිටුපස වරල සේ කඩදාසි කොටසක් කපා එය ද සුදුසු පරිදි අලවන්න.

▪ මේ ආකාරයට ඉවත ලන ද්‍රව්‍ය, ගොක් කොළ, ශාක පත්‍ර, ශාක කොටස් යොදා ගනිමින් කරන ලද සත්ත්ව රූප නිර්මාණ සහිත පන්ති ප්‍රදර්ශනයක් දෙමාපිය සහභාගීත්වය සහිතව පන්ති කව දිනයක පවත්වන්න.

▪ සිසු නිර්මාණ අගය කිරීමට දෙමාපියන් යොමු කරන්න.

ක්‍රියාකාරකම 7.

- පහත දක්වා ඇති ආකාරයේ ගුණාංග, සත්ත්ව චර්යා මඟින් නිරූපණය වන අවස්ථා භූමිකා රංගන මඟින් ඉදිරිපත් කිරීමට සිසුන්ට අවස්ථාව ලබා දෙන්න.
    - සාමූහික බව.
    - එකිනෙකාට පිහිට වීම........ වැනි.

- එම ඉදිරිපත් කිරීම් ආශ්‍රයෙන්, එවැනි යහගුණ පවත්වා ගැනීම මඟින් එම සතුන්ට අත්වන ප්‍රයෝජන පිළිබඳ ව කතාබහ කරන්න.

- එසේ ම එම ගුණාංග මඟින් අපට ලබාගත හැකි ආදර්ශ පිළිබඳව ද සිසු අවධානය යොමු කරන්න.

- සතුන්ගෙන් අපට ලැබෙන ප්‍රයෝජන පිළිබඳව ද මෙම කතාබහ තුළ දී අවධානය යොමු කරමින් ඒ හා සම්බන්ධ ව ලියවී ඇති කවි, ගී ගායනයට ද සිසුන්ට අවස්ථාව ලබා දෙන්න.

  උදා :- බැරි බර කරේ තියන් - දෙපයට වාරු අරන්

  අපෙ බඩ කට පුරවනවා

  රෑ සී පද කියමින් - සීතලයට ගැහෙමින්

  හපුතලෙ කන්ද නඟිනවා.....

  ගායනය - මැක්සි ජයවීර

සැකසුම :- එච්.එම්. සුධර්මිකා ගුණතුංග
කෑ/මාව/ බැමිණිවත්ත ම.වි.
මාවනැල්ල අධ්‍යාපන කලාපය